

Reiniging en ontsmetting

Nele Stroobants - Ziekenhuishygiëne UZL

Caroline Haesebroeck - Ziekenhuishygiëne RZ HHL

23 Nov 2020

Deze presentatie kadert in het project
“Train-the-trainer Hygiënebeleid in
residentiële voorzieningen” ondersteund door:

B

Koning
Boudewijnstichting

Samen werken aan een betere samenleving

INHOUD

- ❖ Gebruikte afkortingen
- ❖ Belang van reinigen en ontsmetten
- ❖ Begrippen
- ❖ Types reinigen en ontsmetting
- ❖ Basisprincipes van schoonmaak, met aandacht voor techniek/materialen
- ❖ Hygiëneplan en aandachtspunten
- ❖ Specifieke richtlijnen rond reinigen bij COVID-19

Afkortingen gebruikt in volgende slides

- ▶ MDRO: Multi-Drug Resistente Organismen
- ▶ MO: Micro-Organismen
- ▶ Opp: Oppervlakten

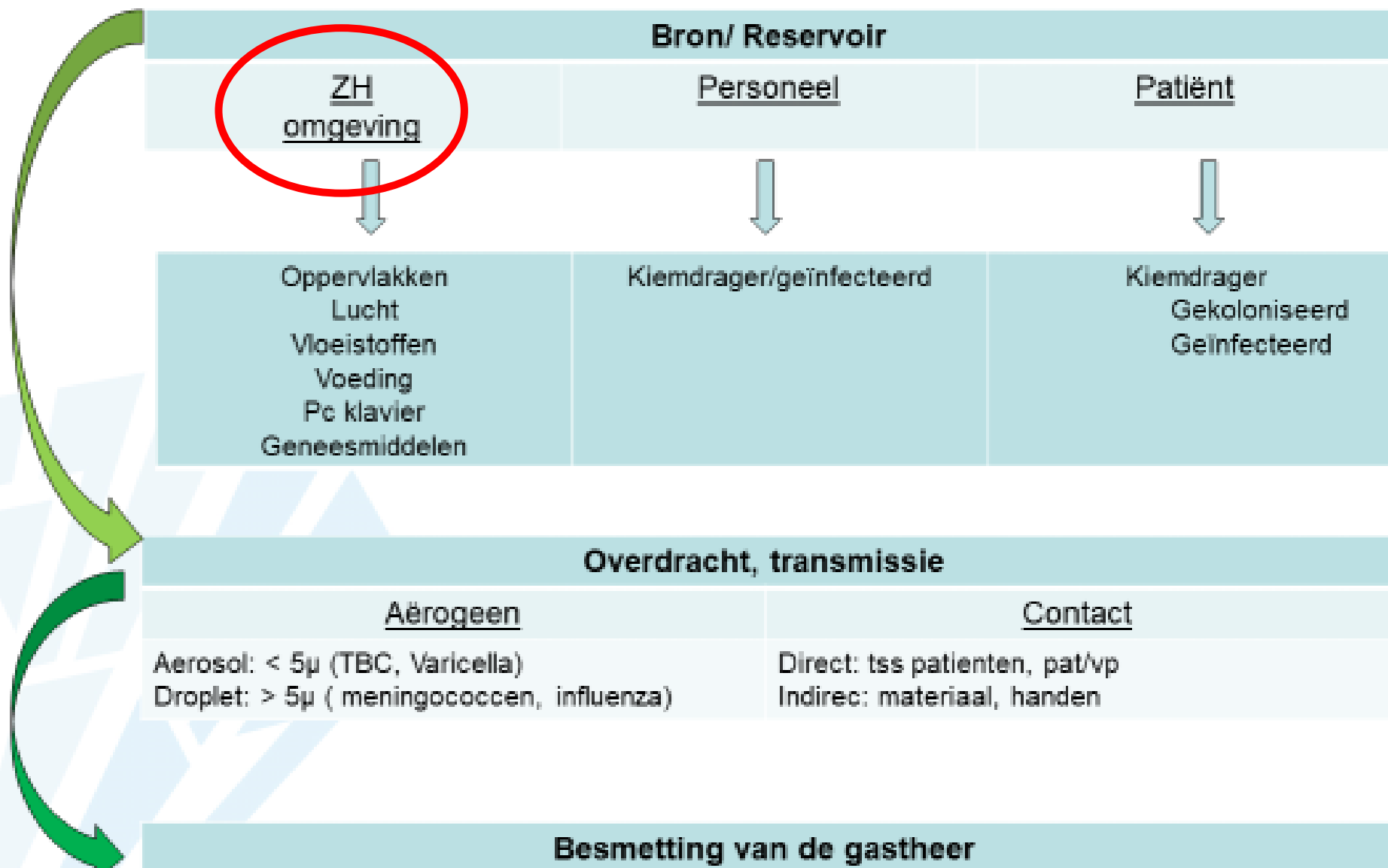
Belang reiniging en ontsmetting

- ▶ Omgeving = belangrijke overdrachtsweg voor MDRO
- ▶ 30-60% oppervlakken omgeving gekoloniseerde patiënt gecontamineerd
- ▶ Frequent aangeraakte opp = reservoir voor verspreiding
- ▶ Aandachtspunt! overleving MO

- ▶ We vinden MO:
 - ▶ Op oppervlakken: bedlinnen, nachtkledij, deurklinken, doucheknoppen,...
 - ▶ In vloeistoffen: waterige ontsmettingsstoffen max 14dagen open te gebruiken, oogzalf 1maand

Doelstelling van reiniging en desinfectie

- ▶ verminderen van het aantal aanwezige micro-organismen.
- ▶ Reiniging en desinfectie zijn samen met handhygiëne de belangrijkste basismaatregelen om zorginfecties te voorkomen

Begrippen

▶ Reiniging

- ▶ zichtbaar en onzichtbaar vuil verwijderen
- ▶ Meeste kiemen worden hierdoor mechanisch verwijderd
- ▶ Noodzakelijk om goede ontsmetting te doen

- ▶ 2 manieren van reiniging:
 - ▶ Droog reinigen: stofdeeltjes wegnemen. 90% MO worden verwijderd. Best met een elektrostatisch geladen (wegwerp) doekje (microvezeldoel)
 - ▶ Nat reinigen: met water en detergent vuil losmaken. Hierdoor vermindert de besmettingsgraad van de MO.
Let op! Voor een goed resultaat is het belangrijk de contacttijd en gebruiksvorschriften van het detergent te respecteren, en klamvochtig te reinigen (kleddernat is niet ok).

Begrippen (2)

▶ Ontsmetting

- ▶ Desinfectie = ontsmetten van voorwerpen en oppervlakken

= thermisch of chemisch inactiveren of verminderen van MO tot een aanvaardbaar niveau.
(niet steeds noodzakelijk)

thermische desinfectie = bv bedpanspoeler

chemische desinfectie = bv alcohol 70% om kleine oppervlakken/materiaal te desinfecteren

Belangrijk voor het product: Juiste werkingsspectrum + juiste concentratie/dosering + contacttijd respecteren

Kies een product dat materiaalvriendelijk is en niet schadelijk voor de omgeving.

- ▶ Antisepsis = ontsmetting van levende weefsels
- ≠ kiemvrij → geen overdrachtsweg meer

▶ Sterilisatie

- ▶ = kiemvrij, enkel noodzakelijk voor kritische voorwerpen (doorbreken van huid- of slijmvliesbarrières)

Begrippen (3)

- ▶ **Low touch oppervlakken:**

- ▶ Opp die weinig aangeraakt worden, kans op contaminatie is eerder laag (deurbladen, muren, vensterbanken)

- ▶ **High touch oppervlakken:**

- ▶ Opp die regelmatig aangeraakt worden.
- ▶ Zeer frequent te reinigen en of ontsmetten. Vb telefoons, lichtsakelaars, deurklinken, zetel,...

Type reiniging en ontsmetting

▶ Niet-kritische voorwerpen:

- ▶ komen in contact met de huid en geven weinig kans op kruisbesmetting. Bv. bloeddrukmanchet, bed toebehoren
- ▶ Lage graad van ontsmetting is voldoende

▶ Semi-kritische voorwerpen:

- ▶ Komen in contact met slijmvliezen, moeten vrij zijn van kiemen
- ▶ Hoogwaardige ontsmetting bv. beademingsmateriaal

▶ Kritische voorwerpen:

- ▶ Onrein materiaal kan snel een infectie veroorzaken
- ▶ Doorbreken huid of slijmvliesbarrières
- ▶ Chirurgische instrumenten, katheters, materiaal gebruikt bij wondzorg

Elke patiëntenomgeving moet zichtbaar
proper zijn en de microbiële
contaminatie moet zo minimaal
mogelijk zijn.

**Investeren in ziekenhuishygiëne en
besparen in schoonmaak is als dweilen met
de kraan open**

Basisprincipes van schoonmaak

- ▶ Principes op vlak van organisatie van schoonmaak
 - ▶ Alle medewerkers van schoonmaak moeten voldoende instructies hebben.
 - ▶ Reiniging en desinfectie moet **REGELMATIG** en **SYSTEMATISCH** gebeuren. Plan opstellen en zorgvuldig uitgevoerd worden
 - ▶ Frequentie afhankelijk van mate bevuilding, aard activiteiten en risiconiveau
 - ▶ Methode schoonmaak afhankelijk soort materiaal, grootte oppervlakken en graad van verontreiniging.
- ▶ Belangrijk voor infectiepreventie:
 - ▶ Ook personeel van schoonmaak dienen algemene voorzorgsmaatregelen toe te passen.
 - ▶ Niet besmet materiaal moet gescheiden blijven van besmet materiaal
 - ▶ door het schoonmaakmateriaal na ieder lokaal/ruimte te vervangen zodat de oplossing met reiniging/desinfectiemiddel zuiver blijft
 - ▶ door gebruik te maken van een twee-emmersysteem. Gebruik 2 emmers: één emmer met oplossing van detergent, en één emmer met spoelwater waarin de mop kan worden uitgespoeld. Per ruimte wordt een afzonderlijke mop gebruikt en wordt het spoelwater vervangen.

Principes op vlak van techniek en materialen

- ▶ **BELANGRIJKSTE IS DAT DE JUISTE VOLGORDE GEHANTEERD WORDT !!!**
 - ➔ van proper naar vuil
 - ➔ van hoge naar lage contaminatie
- ▶ **Desinfectie is pas zinvol na reiniging.**
 - ▶ Desinfectia zijn onvoldoende werkzaam bij aanwezigheid van vuil of organisch materiaal.
 - ▶ Er bestaan ook producten met gecombineerde werking: reinigend en desinfecterend.

Principes op vlak van techniek en materialen (2)

- ▶ Desinfectie is slechts zinvol bij een juiste concentratie en inwerkingstijd
- ▶ Meng nooit verschillende schoonmaakmiddelen
- ▶ Let op temperatuur: voor goede oplossing is vaak minstens handwarm water nodig.
- ▶ Schoonmaakmaterialen worden van proper naar vuil gebruikt en gaan na een vuile zone NOOIT naar een propere zone.

Principes op vlak van techniek en materialen (3)

- ▶ Schoonmaakmaterialen moeten op correcte manier onderhouden worden.
- ▶ Waarom? Vermijden dat oppervlakken besmet geraken door vuil materiaal
- ▶ Belangrijke aandachtspunten voor onderhoud van materiaal:
 - ▶ Een stofbindend doek is voor éénmalig gebruik.
 - ▶ Vochtige doeken na gebruik wassen op minimaal 60° C.
 - ▶ Stofwisser: na gebruik reinigen. Wisdoekje na gebruik wegwerpen. Stofwisser na gebruik ophangen.
 - ▶ Dweilen/moppen: deze voor éénmalig gebruik weggoeien en de andere op minimaal op 60° C wassen en droog opbergen.
 - ▶ Emmers: na gebruik goed schoonspoelen met heet water en daarna goed drogen. Indien een emmer goed wordt gedroogd, hebben micro-organismen geen kans om te groeien waardoor er nadien geen verspreiding kan plaatsvinden.
 - ▶ Kunststofborstels: na gebruik grondig met heet water uitspoelen, uitslaan en ophangen.

Principes op vlak van techniek en materialen (4)

- ▶ (vervolg) Belangrijke aandachtspunten voor onderhoud van materiaal:
 - ▶ Bezems, trekkers, e.d.: van aanhangend vuil ontdoen. Hang het materiaal op om te zorgen dat eventueel vocht er uit kan druppelen en de bezemharen niet uit elkaar gaan staan.
 - ▶ Emmers, kunststof borstels, bezems, trekkers, etc. die gebruikt zijn bij de reiniging van iets dat mogelijk besmet was met bloed, andere lichaamsvochten en zeer hardnekkige micro-organismen moeten na reiniging minstens vijf minuten gedesinfecteerd worden.
 - ▶ Materiaalwagen: dagelijks reinigen van de high touch oppervlakken van de wagen en de visuele bevuiling, wekelijks de volledige materiaalwagen reinigen.
 - ▶ Sopdoeken, bv. vaatdoek: na gebruik wegwerpen of wassen op 60°C. Laat nooit natte sopdoeken in water staan, dit om groei van micro-organismen in de natte doeken te voorkomen.
 - ▶ • Sponzen: niet gebruiken omdat een spons niet goed te drogen is en dus gemakkelijk een voedingsbodem kan worden voor de groei van micro-organismen, tenzij deze éénmalig wordt gebruikt en na gebruik onmiddellijk wordt weggegooid.
 - ▶ • Toiletborstel: na gebruik goed naspoelen en regelmatig vernieuwen.

Hygiëneplan

- ▶ **MAAK EEN HYGIËNEPLAN op maat**
 - ▶ Indicatie en frequentie van reinigen met water en detergent
 - ▶ Indicatie en frequentie van desinfecteren
 - ▶ Taakverdeling schoonmaak, logistiek assistent, zorgkundige, verpleegkundigen.

Hygiëneplan: specifieke situaties

- ▶ Bij een infectieziekte of kolonisatie van de bewoner: schoonmaakmedewerkers dragen PBM zoals aangegeven op hygiënekaart.
- ▶ Bij een uitbraak: alert zijn op het correct toepassen van de schoonmaakinstructies. Het kan dan nodig zijn om de frequentie van reiniging en desinfectie op te drijven.
- ▶ Bij het beëindigen van een isolatie: eindschoonmaak!
 - ▶ Daarbij is het belangrijk dat de hygiënekaart zichtbaar blijft tot na de schoonmaak, zodat alle medewerkers weten welke persoonlijke beschermingsmiddelen ze moeten dragen en ze de correcte producten kunnen gebruiken.
- ▶ Bij ontslag of overlijden van een bewoner: kamer grondig reinigen.
 - ▶ In geval van dragerschap of infectie van MDRO, Clostridies difficile, ... worden bijkomende voorzorgsmaatregelen toegepast en wordt het schoonmaakplan en de producten aangepast. Bij Clostridies difficile wordt een sporendodend product gebruikt.

Praktische richtlijn

	Inkomhal Cafeteria Lift Onthaal Trappenhal	Bibliotheek Vergaderzaal Administratieve afdeling Opleidingslokalen Technische dienst	Kamers bewoners	Ruimtes voor kinesitherapie/ ergotherapie / snoezelruimte	Isolaties/kamers van bewoners met dragerschap
Vloeren	Reinigen: 5-7 keer per week	Reinigen: 1 keer per week	Reinigen: 5-7 keer per week.	Reinigen: 5-7 keer per week.	Reinigen: 6 - 7 keer per week.
High touch oppervlakken* Deurklink Schakelaar Telefoon Papegaaibek Belsysteem Liftknoppen Klavier Monitor Bed Bedsponden Nachttafel Leuning zetel Werkblad Leuning hal Toiletbril Kraan wastafel Optrekhelp Afstandsbediening --	Reinigen: 5-7 keer per week	Reinigen en desinfecteren: 1 keer per week	Reinigen: 5-7 keer per week.	Alle (handvaten van) toestellen na elk gebruik reinigen en desinfecteren.	Reinigen en desinfecteren: 6-7 keer per week. Een verzorgingskar steeds na gebruik reinigen en desinfecteren.
Low touch oppervlakken Deurblad Vensterbank --	Reinigen: 1 keer per maand en bij visueel vuil	Reinigen: 1 keer per maand en bij visueel vuil	Reinigen: 1 keer per week en bij visueel vuil.		Reinigen en desinfecteren: 1 keer per week en bij visueel vuil
Vensters (binnenkant)	Reinigen bij zichtbare bevulling.				
Plafonds en muren	Reinigen bij zichtbare bevulling.				
Ventilatieroosters	Reinigen: 1 keer per jaar en bij zichtbare bevulling				
Raamgordijnen	1 keer per jaar reinigen/wassen of bij zichtbare bevulling			1 keer per jaar reinigen/wassen of bij zichtbare bevulling en bij overlijden bewoner	1 keer per jaar reinigen/wassen of bij zichtbare bevulling en bij overlijden bewoner
Sanitair	Reinigen: 5-7 dagen per week			Reinigen: 6-7 dagen per week	Reinigen en desinfecteren: 6-7 dagen per week
Gemeen-schappelijk gebruik van douches of bad				Reinigen en desinfecteren na elk gebruik.	

Tabel 12.1. Overzicht reiniging en desinfectie (Tabel geïnspireerd op De Bens R, Knaepkens L. Infectiepreventie. Leidraad voor zorginstellingen. Vierde editie. 2017). (* alle horizontale oppervlakken van meubilair kunnen high touch oppervlakken zijn).

Aandachtspunten

- ▶ Bevuiling met bloed en lichaamsvochten: onmiddellijk verwijderd met wegwerpdoekjes en nadien gereinigd en ontsmet.
 - ▶ Kleine oppervlakken → alcohol 70°
 - ▶ Grote oppervlakken → desinfectans dat minstens bactericide, virucide en fungicide is en werkzaam op specifieke kiem die je wil bestrijden.
- ▶ Specifieke reinigingsmiddelen voor badkamers
 - ▶ Volgorde van poesten respecteren! (wastafel, tegels, bad/douche, toiletbril en toiletpot)
 - ▶ Reinigen en ontsmetten van gemeenschappelijke bad/douchestoel

Richtlijnen reiniging en desinfectie COVID -19

- ▶ **! De onderhoudsmedewerker doet, net als andere medewerkers, steeds alle persoonlijke beschermingsmiddelen aan alvorens de isolatiekamer of cohortzone te betreden**
- ▶ Materialen en oppervlakken
 - ▶ Maximaal verzorgingsmateriaal bewonersgebonden, indien niet mogelijk: reiniging en desinfectie
 - ▶ Eetgerei dadelijk naar de keuken → vaatwasmachine 60° C
 - ▶ Kamers worden dagelijks gereinigd en gedesinfecteerd (laatste in de poetsplanning)

Reinigen en desinfecteren COVID 19 (2)

▶ Producten

▶ Voorkeur: Chlooroplossing

- ▶ Chlooroplossing 1000ppm
- ▶ Aandacht: Product laten drogen, niet naspoelen of nadrogen

▶ Kant- en klare producten

- ▶ Minstens virucide norm EN 14476
- ▶ Kant-en klare spray verstuiven op het te behandelen oppervlak
- ▶ Product goed verspreiden, even laten inwerken, niet naspoelen of nadrogen

▶ Desinfectie producten (oplossing)

- ▶ Minstens virucide norm EN 14476
- ▶ Niet naspoelen of nadrogen
- ▶ Zichtbare vlekken eerst afkuisen, nadien desinfecteren

▶ Verneveling op basis van waterstofperoxide

Reinigen en desinfecteren Covid 19 (3)

- ▶ Let op chlooroplossingen zijn zeer corrosief.
 - ▶ Voor bloeddrukmeters of andere medische toestellen kan alcohol 70° gebruikt worden
 - ▶ Een quarantaine van 72u kan gehanteerd worden voor zaken die moeilijk of niet te ontsmetten zijn.
 - ▶ Na een isolatie kan de kamer helemaal gereinigd worden en nadien de high touch oppervlakken en zeker badkamer/sanitair grondig schoonmaken met chlooroplossing.

Reinigen en desinfecteren Covid 19 (4)

- ▶ Poetskar en toebehoren
 - ▶ Cohortzone: Kar en toebehoren bij voorkeur in de cohortzone laten staan
 - ▶ Individuele isolatie: Na gebruik gereinigd en ontsmet met detergent en gedesinfecteerd met chlooroplossing 1000ppm
- ▶ Doeken en moppen
 - ▶ Gebruik MINIMAAL 1 propere doek en proper water per bewonerskamer
 - ▶ Herbruikbaar: Dagelijks schoonmaakdoeken en moppen zo hoog mogelijk wassen minstens 60° C en drogen in droogkast
 - ▶ Wegwerp (steeds weggooien na gebruik)

Reinigen en desinfecteren COVID 19 (5)

▶ Afbouw cohortzone

- ▶ Voor afbouw van een COVID afdeling of cohortzone dien je verschillende veiligheidsmarges in te bouwen.
- ▶ Mogelijkheden te bekijken
 - ▶ Reiniging en desinfectie met chlooroplossing
 - ▶ Verneveling met waterstofperoxide
 - ▶ 3 dagen quarantaine

Bekijken of er verschillende veiligheidsmarges ingebouwd kunnen worden om cohortzone terug “proper” te krijgen (minstens 1 veiligheidsmarge noodzakelijk - 2 veiligheidsmarges beter - 3 veiligheidsmarges ideaal)